

ทัศนะศิลปกรรมศาสตร์

มอ.ปัตตานี

วุฒิ วัฒนสิน*

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ.2545-2549 นับว่าเป็นช่วงระยะเวลาที่สำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาของชาติเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัย เหตุเพราะในช่วงระยะเวลาดังกล่าว คาดว่าเศรษฐกิจในระดับชาติคงจะฟื้นตัวดีขึ้น และตามนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัย ในปีพ.ศ.2545 เป็นต้นไป มหาวิทยาลัยทุกแห่งต้องเปลี่ยนสภาพเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล หน่วยงานใหม่ที่จะจัดตั้งเป็นโครงการเข้าในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 จึงควรมีแนวทางที่ชัดเจนและเห็นแนวทางที่จะสามารถมองเห็นถึงการเจริญเติบโตในอนาคต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ต้องการที่จะจัดตั้งคณะใหม่ทางศิลปกรรมขึ้น จึงนับว่าเป็นนิมิตหมายที่ดีต่อวงการการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในภาคใต้ แต่อย่างไรก็ตามในการจัดตั้งหน่วยงานใหม่จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงปัจจัยที่จะส่งผลให้การดำเนินการสำเร็จและเจริญเติบโตได้ในอนาคตด้วย องค์ประกอบที่ควรคำนึงถึง ได้แก่

1. ความสมดุลระหว่างการจัดการศึกษากับการมีงานทำ

การมีงานทำ ในความหมายของนักศึกษาและประชาชนทั่วไป คือ การได้เป็นลูกจ้างของหน่วยงานเอกชนหรือเป็นข้าราชการ ถ้าบุคคลไม่ได้เป็นลูกจ้างหรือข้าราชการคือบุคคลผู้ตกงาน ปัจจุบันในขณะที่สภาพเศรษฐกิจของโลกประสบปัญหา หน่วยงานของเอกชนก็มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ จำเป็นที่จะต้องลดจำนวนคนงานลง หน่วยงานราชการก็จำเป็นที่จะทำให้องค์กรกะทัดรัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด จึงส่งผลให้การรับบุคคลเข้าทำงานมีจำนวนน้อยมากหรืออาจจะไม่มีเลย

* รองศาสตราจารย์ แผนกวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ทางออกของสังคมไทยในด้านแรงงานคือการสร้างงานสำหรับตนเอง เนื่องจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ต้องการตอบสนองนโยบายของรัฐตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน จึงมีโครงการในการจัดตั้งคณะทางศิลปกรรมขึ้นในวิทยาเขตปัตตานี กระผมคิดว่าแนวคิดในการจัดตั้งคณะใหม่นี้ควรสนองตอบกับสภาพความต้องการ และช่วยแก้ปัญหาสังคมได้ คือต้องสามารถผลิตบัณฑิตทางศิลปะที่เมื่อสำเร็จจากสถาบันนี้แล้ว สามารถทำงานในหน่วยงานของเอกชน ของรัฐฯ และสามารถสร้างงานให้กับตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสอดคล้องกันระหว่างการจัดการศึกษากับการพัฒนาสังคม

การจัดการศึกษาควรคำนึงถึงอดีต ปัจจุบันและอนาคตของสังคมไทยในภาคใต้
ติงสูงสง่า ย่อมต้องใช้เสาเข็มยาวหยั่งรากลึกฉันทิ การพัฒนาที่จะยั่งยืนต้องมีรากฐานที่มั่นคง

อดีต : ภูมิปัญญาท้องถิ่น

รากฐานหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์คือภูมิปัญญาของชาติที่บรรพชนได้สร้างสรรค์และสั่งสมสืบต่อมามากหลายชั่วคน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2540 ได้บัญญัติเรื่อง“ภูมิปัญญา”ไว้ในมาตรา 46 “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่น...ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น...” มาตรา 69 “บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ...พิทักษ์ปกป้องและสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น...” มาตรา 81 “รัฐสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม...พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น...” ร่างพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติกำหนดเรื่อง “ภูมิปัญญา” ไว้ใน 4 มาตราดังนี้

มาตรา 7 “ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง...ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล...”

มาตรา 23 “การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรม...ในเรื่องต่อไปนี้...(3)ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา...”

มาตรา 26 “...ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระทางหลักสูตร...ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น...”

มาตรา 28 “ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล...ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้...รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน...”

จึงเห็นได้ว่าทั้งพ.ร.บ.การศึกษาฯและรัฐธรรมนูญได้แสดงเจตนารมณ์ที่จะให้ภูมิปัญญาไทยทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรที่จะต้องฟื้นฟู สืบสาน พัฒนาและนำมา

เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชีวิตและสังคมไทยเพื่อให้เกิดพัฒนาจุดเดียวกับตึกสูงหรือต้นไม้ใหญ่ที่ดำรงอยู่อย่างมั่นคงถาวร

ปัจจุบัน : เทคโนโลยีสารสนเทศ

ในปัจจุบันได้ปรากฏความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างมากและรวดเร็ว ส่งผลให้รูปแบบการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไป และเกิดความต้องการในการจัดการศึกษาที่มีรูปแบบหลากหลายขึ้น หน่วยงานใหม่ที่จะจัดตั้งขึ้นจึงมีความจำเป็นที่จะสร้างความพร้อมเพื่อรองรับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย

คณะฯใหม่ทางศิลปกรรม ที่จะเกิดขึ้นในวิทยาเขตปัตตานี จะต้องพร้อมที่จะเป็นคณะทางศิลปกรรมยุคใหม่ ที่ไม่ได้มุ่งเน้นในเรื่องทักษะทางศิลปะที่ใช้มือเพียงอย่างเดียว หากต้องให้ความสำคัญต่อการเพิ่มทักษะในการใช้เครื่องมือสมัยใหม่ในการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปกรรมอีกด้วย

อนาคต : Virtual Classroom

ห้องเรียนต่อไปในอนาคตอันใกล้นี้ คือห้องเรียนที่จะมีการใช้สื่อประสม (Multimedia) จากเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่นักศึกษาสามารถเลือกเรียนเรื่องต่าง ๆ ที่สนใจ สื่อประสมอาจประกอบด้วยซีดีรอม (CD-ROM) บนทางด่วนข้อมูลโดยเชื่อมต่อเข้ากับ Internet ที่เป็นระบบ World Wide Web ที่นักศึกษาสามารถเห็นภาพเคลื่อนไหว และได้ยินเสียง โดยไม่จำเป็นต้องเข้าห้องเรียน

ต่อไปการจัดตั้งคณะใหม่ทางศิลปกรรมในวิทยาเขตปัตตานี น่าจะมีแนวโน้มในการใช้งบประมาณ ในการสร้างอาคารเรียน ห้องเรียนที่เป็นห้องบรรยายน้อยลง และสามารถที่จะเพิ่มห้องปฏิบัติงานให้มากขึ้น ซึ่งจะเป็ผลดีต่อการเรียนการสอนวิชาศิลปกรรมมากขึ้น

พอสรุปได้ว่า คณะใหม่ทางศิลปกรรมที่จะเกิดขึ้นในวิทยาเขตปัตตานี ควรให้ความสำคัญต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรมุ่งพัฒนาการเรียนรู้อินเทอร์เน็ตในรูปแบบของการศึกษาดด้วยตนเอง โดยใช้สื่อสารสนเทศสมัยใหม่ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนสูงสุด

3. หลักสูตรมีความทันสมัย สามารถบริหารหลักสูตรได้กว้างขวางและอิสระ ไม่มีข้อจำกัด

การจำแนกประเภทของศิลปะโดยทั่วไปที่กว้างที่สุดเป็นดังนี้

1. วิจารณ์ศิลป์ (Fine Art) ประกอบด้วย

จิตรกรรม

ประติมากรรม

ภาพพิมพ์

สื่อผสม

2. ประยุกต์ศิลป์ (Applied Art) ประกอบด้วย
 - ออกแบบนิเทศศิลป์
 - ออกแบบตกแต่งภายใน
 - ออกแบบผลิตภัณฑ์
 - ออกแบบเครื่องปั้นดินเผา
 - ออกแบบคอมพิวเตอร์กราฟิก
3. ดุริยางคศิลป์
4. นาฏศิลป์และการศิลปะการละคร (ศิลปะการแสดง)
5. ศิลปศึกษา

การเปิดคณะใหม่ทางศิลปกรรม ในวิทยาเขตปัตตานี เพื่อความคล่องตัวในการบริหารหลักสูตร กระผมเห็นว่าสมควรเปิดหลักสูตรที่มีสาขาวิชาอย่างน้อยที่สุดควรครอบคลุมสาขาวิชาดังที่กล่าวมานี้แต่จะดำเนินการเปิดสอนในส่วนไหนก่อนก็ให้เป็นไปตามความเหมาะสม (ไม่เห็นด้วยที่จะทำในส่วนย่อยก่อน แล้วจึงขยายตัวเพื่อให้ได้ส่วนใหญ่ เพราะจะต้องทำงานหลายขั้นตอน)

4. จัดการศึกษาทางศิลปกรรมที่ครบวงจร

เนื่องด้วยในปี พ.ศ. 2545 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จะต้องเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้จัดการศึกษาต้องเตรียมความพร้อมสำหรับระบบการบริหารแบบใหม่ คณะใหม่ที่จะดำเนินกิจการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีการจัดการศึกษาที่ครบวงจร คือ การศึกษา - การฝึกทักษะ - การลงทุน - การสร้างงาน - การจำหน่ายผลงาน

โครงการจัดตั้งคณะใหม่ทางศิลปกรรม ในวิทยาเขตปัตตานี จึงสมควรเปิดสาขาวิชาที่หลากหลายและสามารถหารายได้เพื่อการเลี้ยงตนเองของคณะใหม่ด้วย

5. โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

กระผมมีความเห็นว่ามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ควรเสนอโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ (Fine and Applied Art) เข้าในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9 โดยมีสาขาวิชาดังนี้

- วิจิตรศิลป์ (Fine Art) ประกอบด้วย
 - จิตรกรรมสากล จิตรกรรมไทย
 - ประติมากรรมสากล ประติมากรรมไทย
 - ภาพพิมพ์

สื่อผสม

ประยุกต์ศิลป์ (Applied Art) ประกอบด้วย

- การออกแบบนิเทศศิลป์
- การออกแบบตกแต่งภายใน
- การออกแบบผลิตภัณฑ์
- การออกแบบเครื่องปั้นดินเผา
- การออกแบบคอมพิวเตอร์กราฟิก
- การออกแบบหัตถศิลป์
- การออกแบบเครื่องแต่งกาย
- ดุริยางค์ศิลป์สากล ดุริยางค์ศิลป์ไทย
- นาฏศิลป์สากล นาฏศิลป์ไทย
- ศิลปะการแสดง
- ทัศนศิลป์ศึกษา

ทั้งนี้โดยมีเหตุผลดังนี้

1. โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์จะได้เชื่อมต่อการโครงการจัดตั้งคณะวิจิตรศิลป์ที่ทำมาแล้วในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 8
2. สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการฯทุกฝ่ายได้มีผลงานในโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์โครงการจัดตั้งคณะวิจิตรศิลป์ รับผิดชอบในสาขาวิชาวิจิตรศิลป์ ภาควิชาประวัติศาสตร์และศิลปะ รับผิดชอบในสาขาวิชาประยุกต์ศิลป์ สาขาวิชาดุริยางค์ศิลป์ นาฏศิลป์และศิลปะการแสดง แผนกวิชาศิลปศึกษา รับผิดชอบในสาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา
3. โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ สามารถสนองตอบความต้องการในข้อ 1-4 ได้ คือ **ตั้งขึ้นตามความต้องการชุมชน คำนึงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอิสระทันสมัย ก้าวทันยุค 2000 เหมาะสมกับมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐฯ**
โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ควรมีแนวทางที่ชัดเจนในการจัดตั้ง และมีข้อเสนอแนะที่ต้องการความเป็นเลิศซึ่งควรคำนึงถึงดังนี้

1. ความเป็นเลิศทางศิลปกรรมศาสตร์

โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในอนาคตต้องมีความเป็นเลิศทางศิลปกรรม สามารถเป็นศูนย์กลางทางศิลปกรรมในภาคใต้ ทั้งในด้านข้อมูลข่าวสาร การศึกษา การวิจัย และการผลิตผลงานทางศิลปกรรมที่มีชื่อเสียง แนวทางเพื่อการ

ส่งเสริมให้คณะศิลปกรรมศาสตร์มีศักยภาพในด้านที่กล่าวมานี้ คณะศิลปกรรมควรมีแนวนโยบายแน่ชัดในการส่งเสริมให้นักศึกษา ร่วมแข่งขันและร่วมแสดงผลงานทางศิลปกรรมในระดับศิลปกรรมแห่งชาติ นานาชาติ และระดับโลก เพื่อให้ นักศึกษาศิลปกรรมทุกคนมีประสบการณ์ทางศิลปะ ทั้งนี้เพื่อการดำเนินชีวิตเยี่ยงศิลปินที่ดีต่อไปในชีวิตจริง และนักศึกษาที่ได้รับรางวัลจะได้มีกำลังในการศึกษาเมื่ออยู่ในสถาบัน และจะเป็นใบประกันคุณภาพซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อไปในการประกอบอาชีพในอนาคต

นอกจากนี้คณะศิลปกรรมศาสตร์จะต้องให้ความสำคัญในด้านความงาม ความร่มรื่นของอาคารสถานที่ ไม่เพียงแต่เป็นสถานที่เรียนที่เคร่งเครียดเท่านั้น แต่ต้องปรับให้สถานที่เรียนนี้เป็นสถานที่ที่เหมาะสมกับการพักผ่อน หย่อนใจและเป็นสถานที่ท่องเที่ยว อันประกอบด้วยการตกแต่งด้วยผลงานทางศิลปกรรมที่งดงาม ซึ่งอาจเป็นผลงานของคณาจารย์และนักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ หรือศิลปินอิสระในภาคใต้

เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศทางศิลปกรรม คณะฯควรมีหอศิลป์คณะศิลปกรรมศาสตร์ที่ประกอบด้วยห้องนิทรรศการถาวร และห้องนิทรรศการชั่วคราวที่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป สามารถใช้ในการแสดงนิทรรศการทางศิลปะได้ และต้องจัดให้มีสถานที่ในการแสดงดนตรี แสดงนาฏศิลป์ที่นักศึกษาจะใช้เป็นเวทีในการแสดงออกได้

ความเป็นเลิศในการอนุรักษ์ศิลปกรรมท้องถิ่น

ในปัจจุบันในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีโครงการจัดตั้งสถาบันวัฒนธรรมศึกษาที่มีหน้าที่ชัดเจนในการอนุรักษ์ และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของภาคใต้อยู่แล้ว ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ในแง่ของแหล่งความรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้า แต่คณะศิลปกรรมศาสตร์ที่จะเกิดขึ้นควรเป็นเลิศในการอนุรักษ์ศิลปกรรมท้องถิ่นในแง่ของการให้การศึกษ เช่น บรรจुरายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปกรรมท้องถิ่น ที่ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม ดนตรี นาฏศิลป์ และการแสดงที่มีความเป็นพื้นบ้าน เข้าในหลักสูตรโดยจัดให้รายวิชาเหล่านี้เป็นรายวิชาบังคับที่ทุกคนต้องเรียน และมีความเชื่อว่าคณะศิลปกรรมศาสตร์จะมีส่วนอย่างมากในการอนุรักษ์เพื่อความคงอยู่ของศิลปกรรมวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีค่าในภาคใต้และจะต้องมีส่วนในการส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีความรักและหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาชาวบ้าน

หนึ่งในอนาคตอันใกล้นี้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จะมีอาคารหอศิลป์วัฒนธรรมภาคใต้ ผู้เขียนขอเสนอความคิดในเชิงสร้างสรรค์ดังนี้

หอศิลป์วัฒนธรรมภาคใต้ควรมีนโยบายและวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ทำหน้าที่เป็นแหล่งเสริมสร้างและสนับสนุนการศึกษาศิลปะในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. เป็นแหล่งค้นคว้าหาข้อมูลทางศิลปวัฒนธรรมของภาคใต้เพื่อศึกษาแบบอย่าง แนวความคิด และเทคนิควิธีการ

3. มีบทบาทในการเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ในระดับประเทศ และระดับสากล

4. มีหน้าที่ปลูกฝังทัศนคติ ความเข้าใจ และให้เกิดความภูมิใจในมาตุภูมิ โดยการจัดนิทรรศการเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมภาคใต้

การบริหารหอศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ควรเป็นอิสระ เพราะการบริหารที่มีการจัดการบริหารที่อิสระที่เทียบเท่ากับคณะฯ จะสามารถบริการทุกสถาบันในวิทยาเขตปัตตานีและทุกสถาบันในภาคใต้ได้อย่างคล่องตัวและเป็นอิสระ

หอศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ควรเป็นของชาวปักษ์ใต้ทุกคน นั่นคือนักเรียน นักศึกษา ศิลปิน และประชาชนทุกคน ทุกระดับในภาคใต้ สามารถใช้บริการได้อย่างเสมอภาค และในคณะกรรมการบริหารหอศิลป์ฯ ต้องประกอบด้วยตัวแทนจากทุกสถาบันการศึกษาทุกระดับทั้งภาครัฐฯ และเอกชน

หอศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ควรคำนึงถึงความเป็นส่วนหนึ่งขอสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ หอศิลป์ฯ ต้องสามารถเป็นศูนย์กลางทางศิลปวัฒนธรรมในภาคใต้ ที่สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมแก่กันและกันในสามเหลี่ยมเศรษฐกิจอันได้แก่ภาคใต้ของไทย ภาคเหนือของมาเลเซีย และอินโดนีเซีย

• ความเป็นเลิศทางพาณิชย์ศิลป์

ดังที่ทราบกันอยู่แล้วว่าในปี พ.ศ. 2545 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีจะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐฯ คณะศิลปกรรมที่เกิดขึ้นใหม่จำเป็นต้องมีแนวความคิดในการหารายได้เพื่อการเลี้ยงตนเอง คณะศิลปกรรมศาสตร์เป็นสถาบันที่โชคดีที่ประกอบด้วยโรงงานผลิตสินค้าที่หลากหลายและทันสมัย คณะศิลปกรรมศาสตร์จะประกอบด้วย โรงงานผลิตผลงาน จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ เครื่องปั้นดินเผา บาติก เครื่องหนัง เครื่องถม เครื่องจักสาน ผ้าทอ ฯลฯ จึงควรจัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการหารายได้ ที่รับผิดชอบต่อการขายผลงานทางด้านศิลปกรรม ซึ่งอาจจะจัดในรูปบริษัทซึ่งมีหน้าที่โดยตรงต่อการจำหน่ายสินค้าศิลปกรรมทั้งขายปลีกและขายส่งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ทั้งนี้รวมถึงการติดต่อส่งผลงานศิลปกรรมเพื่อการจำหน่ายในต่างประเทศโดยผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต

นอกจากนี้คณะศิลปกรรมศาสตร์ยังประกอบด้วยวิชาการทางการแสดงทางด้านดนตรี นาฏศิลป์ และทางศิลปะการแสดง จะต้องมีผู้รับผิดชอบในการจัดการแสดงเพื่อหารายได้จากนักเรียน นักศึกษาและประชาชนผู้สนใจทั่วไป ในวันเสาร์อาทิตย์หรือวันที่เห็นสมควร

การหารายได้ของคณะศิลปกรรมศาสตร์จะทำให้การจัดการศึกษาด้านนี้ครบวงจรในอีกทางหนึ่งด้วย กล่าวคือเมื่อศึกษาความรู้แล้วลงมือปฏิบัติจริง นำผลงานออกจำหน่าย เมื่อได้เงินทุนและกำไรคืนมาแล้ว จึงกลับไปศึกษาและสร้างผลงานมาจำหน่ายต่อไป และจากการสังเกตจะเห็นว่าคณะ

ทางศิลปกรรมในทุกสถาบันจะมีปัญหาเกี่ยวกับสถานที่เก็บผลงานที่นักศึกษาทำเสร็จและส่งอาจารย์แล้ว สถานที่เก็บในคณะไม่เพียงพอ จึงเกิดการทิ้งขว้างผลงานที่มีค่าเหล่านี้ให้เป็นขยะที่เกลื่อนกลาดไม่สวยงามเป็นอุจาดทัศนาก็ไร้คุณค่า การรวบรวมผลงานของนักศึกษาเมื่อมีการจัดจำหน่ายหารายได้อย่างมีระบบจะช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ด้วย

ความเป็นเลิศทางวิชาการ

การจัดการศึกษาในปี 2000 ต้องตระหนักถึงความสำคัญของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการให้การศึกษา การพัฒนาระบบสารสนเทศและประโยชน์ของการใช้ทางด่วนข้อมูล คณะศิลปกรรมศาสตร์ที่จะเกิดขึ้นในยุคนี้ต้องเป็น Digital Faculty โดยมีแนวความคิดดังนี้

1. โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ในอนาคตจะมีการจัดสรรงบประมาณที่แตกต่างจากอดีตที่เน้นอาคารเรียนเป็นสิ่งสำคัญ แต่คณะศิลปกรรมศาสตร์ที่จะจัดตั้งใหม่จะเน้น Virtual Classroom ซึ่งไม่จำเป็นที่จะตั้งงบประมาณอย่างมหาศาลต่อการสร้างอาคารเรียน แต่จะทุ่มงบประมาณก้อนใหญ่ที่อุปกรณ์และสื่อสำหรับ Virtual Classroom และการสร้างอาคารปฏิบัติการซึ่งมีราคาไม่แพงมากเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการจัดการเรียนการสอนทางศิลปกรรมจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

1.1 การสอนทฤษฎี จะจัดการเรียนการสอนแบบ Virtual Classroom ที่นักศึกษาสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ทุกเวลาและทุกสถานที่ที่มีสื่อ Computer และมีระบบ Internet

1.2 การสอนภาคปฏิบัติ ซึ่งถือเป็นหัวใจของการศึกษาด้านศิลปกรรมศาสตร์ นักศึกษาจะต้องมาเรียนภาคปฏิบัติที่คณะฯ โดยมีห้องปฏิบัติการที่กว้างขวาง อุปกรณ์ทันสมัย และมีจำนวนมากพอได้สัดส่วนกับจำนวนนักศึกษา

2. การจัดการเรียนการสอนจะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Center)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของชาติไว้ในหมวดที่ 4 ตั้งแต่มาตรา 22 ถึงมาตรา 30 มีสาระสำคัญข้อที่ 1 ที่สำคัญคือ "การจัดการศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง"

โดยมีลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนี้คือ

1. จัดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง (Construction)
2. จัดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน
3. จัดกิจกรรมที่ช่วยเหลือให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากที่สุด (Physical Participation)
4. จัดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้กระบวนการ (Process) ควบคู่ไปกับผลงาน (Product)

5. จัดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ (Application)

สำหรับวิธีการสอนศิลปะที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้แก่

1. การสอนแบบทดลอง
2. การสอนแบบโครงการ
3. การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้
4. การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม
5. การสอนแบบสืบสวนสอบสวน ฯลฯ

3. การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)

หลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์ ต้องเป็นหลักสูตรที่เฉพาะเจาะจงที่เน้นเพื่อการพัฒนาประเทศ
อาทิ

3.1 เน้นเทคโนโลยีสมัยใหม่

หลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์ ควรเน้นการฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และมัลติมีเดีย
ให้นักศึกษาศิลปกรรมมีความรู้และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และมัลติมีเดียต่าง ๆ นักศึกษา
ศิลปกรรมควรมีพื้นฐานในรายวิชาดังต่อไปนี้ เช่น คอมพิวเตอร์พื้นฐาน คอมพิวเตอร์กราฟิก
คอมพิวเตอร์สำหรับจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์คอมพิวเตอร์สำหรับดนตรี นาฏศิลป์ และ
ศิลปะการแสดง

3.2 หลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์ควรบรรจุรายวิชาเฉพาะที่เป็นให้การศึกษาทั้งภาค ทฤษฎีและปฏิบัติ เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมภาคใต้

อาทิเช่น รายวิชาบาติก เครื่องถม การแกะสลักไม้ (เทพธำโร) การทอผ้า (เกาะยอ)
ดนตรีพื้นบ้าน (ขาแดง วาแดง) นาฏศิลป์พื้นบ้าน การแสดงลิเกฮูลู การแสดงลิเกป่า ฯลฯ ทั้งนี้โดยมี
จุดประสงค์เพื่อการศึกษาและสืบสานศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ให้เป็นที่รู้จัก และพัฒนาให้ก้าวหน้ายิ่ง ๆ
ขึ้นไป

3.3 เน้นการเรียนภาคปฏิบัติทางศิลปกรรม

หลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์ ควรแบ่งสัดส่วนหน่วยกิตและชั่วโมง โดยต้องให้ความสำคัญต่อ
ภาคปฏิบัติให้มาก เพราะทักษะทางศิลปกรรมจะเกิดขึ้นกับนักศึกษาได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้
นักศึกษาได้ผ่านประสบการณ์ (Experience) ในการลงมือทำจริงให้มากที่สุด ทักษะ (Skill) จึงจะ
เกิดขึ้น นักศึกษาหัดว่ายน้ำ บนกระดานดำไม่ได้จับไต นักศึกษาจะเกิดทักษะทางศิลปกรรมไม่ได้เลย
หากไม่มีประสบการณ์ตรงในภาคปฏิบัติ

3.4 เน้นพหุศาสตร์ศิลป์

หลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์ ควรสนองตอบนโยบายในการหารายได้เพื่อเลี้ยงตนเอง โดยต้อง
กำหนดให้เปิดรายวิชาทางธุรกิจศิลป์ ขึ้นเป็นวิชาบังคับในทุกสาขาวิชาอาทิเช่น รายวิชาธุรกิจสำหรับ
จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ดนตรี นาฏศิลป์ และศิลปะการแสดง

ทั้งนี้เมื่อให้นักศึกษาศิลปกรรมศาสตร์มีความรู้พื้นฐานในด้านการทำธุรกิจ และหารายได้ในสาขาวิชาที่กำลังศึกษาอยู่ เพราะหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว จะประกอบอาชีพทางด้านศิลปกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 เน้นทักษะด้านภาษาต่างประเทศ

หลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์ ต้องให้ความสำคัญอย่างมากต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เพราะปัจจุบันเกิดกระแสการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เป็นระบบโลกเดียว หรือภูมิภาค รวมทั้งกระแสการสื่อสารผ่านระบบสารสนเทศที่ไร้พรมแดน มีความจำเป็นต้องใช้ภาษากลาง และสากล ในการติดต่อสื่อสาร อีกทั้งวิทยาการใหม่ส่วนใหญ่ นักศึกษาต้องศึกษาค้นคว้าจากตำรา ซึ่งเป็นภาษาอังกฤษโดยทั่วไปแล้ว หลักสูตรศิลปกรรมควรบรรจุรายวิชาเฉพาะ เช่น ภาษาอังกฤษสำหรับงานจิตรศิลป์ และภาษาอังกฤษสำหรับงานประยุกต์ศิลป์ ภาษาอังกฤษสำหรับดนตรี นาฏศิลป์ และศิลปะการแสดงด้วย

4. ความเป็นเลิศทางการบริการวิชาการ

นอกจากหน้าที่โดยตรงสำหรับคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่ต้องมีความเป็นเลิศทางวิชาการ และความเป็นเลิศทางศิลปกรรมศาสตร์และหน้าที่รับผิดชอบต่อประชาชนและสังคมภายนอกมหาวิทยาลัย เป็นสิ่งที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ต้องปฏิบัติด้วย การให้บริการวิชาการทางศิลปกรรมต่อประชาชนภายนอก จะเกิดประโยชน์ในด้านที่เขาคouldได้รับองค์ความรู้ใหม่ เพื่อเป็นแนวความคิดพื้นฐาน ในการนำไปประยุกต์เพื่อการประกอบอาชีพทางศิลปกรรมในชีวิตจริง แทนที่จะเป็นแค่องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษา เท่านั้น การบริการวิชาการที่จะเผยแพร่สู่ภายนอกอาจปฏิบัติได้ดังนี้

4.1 การจัดนิทรรศการศิลปกรรม จัดการแสดงทางดนตรี - นาฏศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ควรมีนโยบายสนับสนุนให้คณาจารย์ และนักศึกษา มีโอกาสจัดแสดงนิทรรศการทางศิลปะ และจัดการแสดงทางดนตรี และนาฏศิลป์ภายในมหาวิทยาลัย ภายนอกมหาวิทยาลัย ภายในประเทศและต่างประเทศ อย่างกว้างขวาง

โดยเฉพาะภายในคณะศิลปกรรมศาสตร์ ต้องมีหอศิลป์ และสถานที่จัดการแสดงที่พร้อมตลอดเวลา สำหรับการจัดนิทรรศการทางศิลปะและการแสดงทั้งสำหรับบุคลากรทุกคนในมหาวิทยาลัย ศิลปินทั่วไป ทั้งศิลปินไทยและศิลปินจากต่างประเทศ การจัดการบริการทางวิชาการโดยการจัดการนิทรรศการ และการแสดง มีความสำคัญสำหรับคณะศิลปกรรมศาสตร์มาก เพราะจะได้แสดงให้เห็นชุมชนทราบและเห็นถึงความเคลื่อนไหวของวงการศิลปะ อีกทั้งได้แสดงถึงความก้าวหน้าทางวิชาการศิลปกรรมที่สามารถชี้้นำสังคม

4.2 การจัดฝึกอบรมและสัมมนาทางศิลปกรรมศาสตร์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ ควรมีฝ่ายอบรมและสัมมนาที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการฝึกอบรม และสัมมนาเกี่ยวกับความรู้ทางศิลปกรรมศาสตร์แก่ประชาชนผู้สนใจทั่วไป วิทยาการทาง

ศิลปกรรมมีการเคลื่อนไหว พัฒนาการอยู่ตลอดเวลา คณะศิลปกรรมศาสตร์ ในฐานะของสถาบันที่จัดการศึกษาในด้านนี้ ควรที่จะเป็นศูนย์กลางของข่าวสารข้อมูล และบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในกิจกรรมทางศิลปกรรมที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ สามารถให้การฝึกอบรมแก่ผู้สนใจทั่วประเทศและโดยเฉพาะในภาคใต้ วิทยาการที่ทันสมัยเหล่านี้จะมีส่วนชี้นำสังคม ให้รู้จักประยุกต์กิจกรรมเหล่านี้เพื่อการประกอบอาชีพ ที่สามารถเลี้ยงตนเอง ครอบครัวและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้

4.3 เผยแพร่ผลงานทางวิชาการและงานวิจัย

ผลงานวิชาการ และงานวิจัยที่มีคุณค่าอย่างแท้จริงไม่ใช่เป็นผลงานวิชาการและงานวิจัยที่เก็บอย่างเป็นระบบไว้บนหิ้งหรือในตู้ประดับไว้ในห้องสมุด แต่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่ดี คือผลงานที่ได้รับการเผยแพร่ และตอบรับอย่างกว้างขวาง คือเมื่อผู้สนใจได้รับความรู้แล้ว ได้นำความรู้เหล่านั้นสู่การกระทำจริง คณะศิลปกรรมศาสตร์ต้องถือเป็นภาระหน้าที่หลักประการหนึ่งที่จะเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลงานวิชาการและงานวิจัย สู่ประชาชนโดยผ่านสิ่งต่าง ๆ มากที่เท่าที่จะเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลงานวิชาการและงานวิจัย สู่ประชาชนโดยผ่านสื่อต่าง ๆ มากที่สุดเท่าที่กระทำได้อาทิเช่น สื่อทางวารสาร วิทยุ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ นิตยสาร และเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต ฯลฯ คณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นศูนย์กลางของข้อมูลทางศิลปกรรมในภาคใต้ ที่สามารถแจกจ่ายข้อมูลที่เชื่อถือได้สู่ภาคเอกชนและรัฐบาล เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาอาชีพ และเศรษฐกิจ ของประเทศในลำดับต่อไป

4.4 จัดกิจกรรมศิลปะที่เป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่น

สถาบันการศึกษาควรเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชุมชนท้องถิ่น เป็นแหล่งของความรู้ ที่นักศึกษาค้นคว้าให้ทราบถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น ๆ ในขณะที่เดียวกันสถาบันการศึกษาก็ควรเป็นแหล่งความรู้ที่ยิ่งใหญ่สำหรับชุมชน ที่ทุกคนสามารถเข้ามาตักตวงในความรู้ ที่เขาสนใจได้ด้วยความสะดวก ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการศึกษาและชุมชนจะสมานกลมเกลียวกันได้ เมื่อมีการประสานผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน สถานการศึกษาในฐานะหน่วยงานหนึ่งของรัฐที่มีการจัดระบบที่ดีกว่า ชุมชน ควรเป็นหลัก และศูนย์กลางที่ชุมชนสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ได้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ควรจัดกิจกรรมทางศิลปกรรมที่คำนึงถึงชุมชน โดยอาจจัดกิจกรรมทางศิลปะที่สามารถมีรายได้แล้วนำส่วนรายได้นั้นให้แก่ชุมชนได้ร่วมแสดงออกด้วย หรือจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกันระหว่างนักศึกษา คณาจารย์และชุมชน โดยการช่วยกันส่งเสริมในด้านความงาม และรณรงค์ให้กับท้องถิ่น หรือการอำนวยความสะดวกให้ชุมชนนำเสนอผลงานศิลปกรรมอันเป็นศิลปะพื้นบ้าน และเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อแสดงให้แก่ผู้สนใจในทั่วไปสรุปได้ว่า คณะศิลปกรรมศาสตร์ มอ.ปัตตานี จะเป็นศูนย์กลางของข้อมูลข่าวสาร ผลงานวิจัย ผลงานวิชาการ การฝึกอบรม และสัมมนา การจัดนิทรรศการทางศิลปกรรม และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปกรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญาในภาคใต้

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จะเป็นพื้นที่เป็นจริงได้เมื่อทุกองค์กรในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ตระหนักถึงพระบรมราโชวาทของสมเด็จพระบรมราชชนก ที่ว่า

ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตัว
ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์
ลวก ทรัพย์ และเกียรติยศ
ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งอาชีพ

เป็นที่สอง
เป็นกิจที่หนึ่ง
จะตกแก่ท่านเอง
ไว้ให้บริสุทธิ์

.....